

היטל"ה. אבל עבור בני הבית אפה בה' ניסן.

י. אפו מקמח שנטחן בריחיים של יד.

יא. בקאפיטשניץ קנו בכל שנה כלים חדשים לאפיית המצות, וכך נהג גם בארה"ב<sup>1</sup>, ולקחו מצות מ"תנור ראשון".

יב. שרפו יחד עם העצי ההסקה בתנור אפיית המצות את הלולבים שנשארו מסוכות.

יג. מהקמח שאופים המצות עושים קיגעל מיוחד לכבוד שבת הגדול"א.

יד. אדמו"ר הראי"ה נהג לאכול בכל ימי החג רק מהמצות שאפה בערב פסח, ורק מח"י רגעים הראשונים יב.

## חומרות והנהגות בפסח

טו. רבוה"ק מקאפיטשניץ נהגו בחומרות הפסח כמנהג הוסיאטין"י, שנהגו שם

הרבי, אבל אנו צריכים עדיין שיהיה "למקומה".

ה. והיה משתדל שיהיו הרבה רבנים בעת אפיית המצות, והסביר שקורא לרבנים לאפיית המצות, היות ועוסקים בדבר חמור של איסור חמץ במשהו, וכאשר יהיו יותר רבנים יוכלו יותר להשגיח (מפי הרב מפאטיק זצ"ל).

ט. מפי נכדו הרה"ח ר' יצחק מאיר גורארי שליט"א; הרה"ח ר' צבי משה דזייקוב שליט"א.

י. והקפיד מאוד על ההשגחה והשמירה בעת אפיית המצות, וכן נזהר מאד בקציצת הצפרנים לפני אפיית המצות (מפי ר' אלעזר קופמן).

יא. עי' מגן אברהם בשם מהרי"ל.

יב. מפי נכדו הרה"ח רבי יחיאל געטער שליט"א בשם רבי ישראל העשיל זצ"ל. וכנראה שכך היה המנהג באפטא (מפי מרן אדמו"ר שליט"א).

יג. הרבנית הצדקנית מרת גיטל אשת הרה"ק רבי יצחק מאיר מקאפיטשניץ החמירה ודיקדקה מאוד בחומרות הפסח, ומרוב השגחתה היתה סוגרת את דלת המטבח ושמרה אצלה את המפתח. את שאלותיה ההלכתיות היתה שואלת בוינה את הרה"ג רבי חיים יצחק ירוחם אבד"ק אלטשטאדט והיה מפליא מאוד את שאלותיה. (מפי מוה"ר ר' זוסיא העשיל זצ"ל) וסיפר לי אא"ז הראי"ה שאת החומרות בהוסיאטין הנהיגה הרבנית הצדקנית מרת ברכה דינה אשת הרה"ק רבי מרדכי שרגא אדמוה"ז מהוסיאטין, שהיא היתה מנכדי הרה"ק רבי פנחס מקאריץ (מפי מרן אדמו"ר שליט"א).

וסיפר הרה"ח ר' שלום יוסף העשיל ז"ל (בן אדמו"ר הרי"מ מקאפיטשניץ) שפעם אחת

# הליכות ומנהגים

רנט

חומרות רבות מאוד, (ובכל שנה הכשירו את כלי הפסח, ואף על הברזים השגיוחו, וכן את ידיעות הדלתות כיסו), וכן היה תנור מיוחד לפסח י.

טז. לא הכינו מים בערב החג לכל ימי הפסח טו.

יז. דגים אכלו בפסח, אך הקפידו לאכול רק דגים שקנו חיים (כך נהגו גם כל

בעת מליחת העופות בבית אדמו"ר רבי יצחק מאיר זצ"ל נפל הקרש שעליו מלחו את העופות על הרצפה, ועל אף שהבית היה נקי ומצוחצח לפסח, עכ"ז לא הסכימה הרבנית ע"ה להשתמש עם העופות והיו צריכים לשחוט עופות אחרים (מפי הרה"ח ר' יחיאל געטער שליט"א).

יד. סיפר אדמו"ר רבי יוחנן מטאלנא זצ"ל: בעת בוא אדמו"ר הראי"ה לארה"ב קנו לו תנור חדש, והיה זה תקופה קצרה לפני חג הפסח, לפני פסח ביקש הרבי לקנות תנור חדש עבור פסח. ובני הבית טענו, הרי התנור חדש ומדוע לקנות עוד אחד, ופרץ בבכי ואמר: טרם בואי לארה"ב קבלתי על עצמי במסירות נפש שלא לשנות מאומה ממנהגי הקודמים. ומרוב ענותנותו הוסיף אמר ואם תשאלו אותי מדוע מחמיר אני כ"כ על עצמי יותר מאחרים, אומר לכם, כי הנה כאשר יש לאדם גוף בריא אזי בדרך כלל לא מזיק לו כמעט דבר, אבל באם הגוף חולה, אזי צריך שמירה מעולה, דכל דבר קטן יכול להזיק. ואני - הוסיף הרבי - צריך להיזהר על נשמתו כי כל דבר קטן יכול להזיק לה. (מכתבי נכדו הרה"צ ר' ישעי' דוד מלכיאלי שליט"א).

טו. ובס' ילקוט חדש (סיפורי צדיקים, עמ' קפא) מסופר: מעשה ששמעתי מר' אברהם שטערן ע"ה שסיפר בשם ר' יוסף מילגראם ע"ה, שפ"א נכנס הוא והרב הגאון מרימילאו זצ"ל בעל ה"כוכב מעקב" אל הקודש פנימה להרה"ק רבי מרדכי שרגא מהוסיאטין זצ"ל זי"ע, ואמר להם הרה"ק בזה"ל: כ'האב געהערט פון'ם טאטען ז"ל, אז דער דגל האט געזאגט, אז אין רוסלאנד איז מען זיך נוהג א סאך חומרות פסח, און זיי געפעלען מיר ניט, נאר איין חומרא געפעלט מיר, וואס מען גרייט אן פון ערב פסח וואסער אויף גאנץ פסח, וגמר אומר: עטץ וועט מיך פרעגען ווארום טהוא איך זי ניט, ווייל כ'האב זי ניט געזעהן ביים זיידען, וכונתו היתה על הבעש"ט ז"ל זי"ע, עד כאן לשון הדגל. והבין הרה"ק מהוסיאטין עליהם אז זיי הארט עפעס, רק יראים לשאלו, ואז אמר הרה"ק אליהם, "נו", אז ענה הרב מרימילאו, איני מבין, כי בשלמא אם אדם נוהג איזה חומרא רק לפי שראה אותה אצל אבותיו, ניחא, אבל אם ראה שאבותיו הקילו בדבר אחד, והוא רוצה להחמיר על עצמו, מדוע לא יחמיר על עצמו? אז ענה לו הרה"ק, למה לא תבינו, הלא זה הוא גמרא מפורשת במסכת ביצה (לו): וזה לשון הגמ' שם: בי רחייא דאביי דלוף, אתא לקמיה דרבה, א"ל זיל עיילי לפוריך להתם, דלהוי כגרף של רעי, ואפקי' יתיב אביי וקא קשיא לי, וכי עושין גרף של רעי לכתחלה? אדהכי נפל בי רחייא דאביי, אמר, תיתי לי דעברי אדמר, עכ"ל, הרי מכאן ראייה מפורשת שאין לנהוג חומרא במה שהקיל רבו. ודפח"ח.

## הליכות ומנהגים

השנה לכתחילה). שום לא אכלו בפסח, ונזהרו לקלף כל הפירות והירקות, כמו"כ הביאו את השוחט לבית לשחוט העופות, ובני הבית בעצמם הכשירו את העופות<sup>טז</sup>.

יח. את הביצים שטפו לפני החג, ולעצמו אף נהג שלא לשתות תה קפה וסוכר<sup>יז</sup>.

יט. לא השתמשו בכל ימי החג בכלי שנפל על הרצפה.

כ. הקפידו בשרויה אפילו במי פירות, ולא הניחו כלל מצה על השולחן, ואכלו את המצות תוך שקית<sup>יח</sup>.

כא. אדמו"ר הראי"ה נהג שלא ללבוש בתי ידים (=כפפות) בחג הפסח, וכן השגיח לא להכניס ידיו לכיסי המעיל<sup>יט</sup>.

## תפלות

כב. יו"ט שחל בשבת אין אומרים "הודו" בערב ובתפילת מנחה, ורק בערב שביעי של פסח (ובערב ר"ה) אומרים.

כג. לאחר תפלת המנחה בערב פסח נהגו לומר סדר הקרבת קרבן פסח.

טז. היה מקפיד מאוד על ההשגחה בעת הכנת צרכי הפסח, ומספר מרן אדמו"ר שליט"א, שבעת שהיה על פסח אצל זקנו מרן הראי"ה בשנת תשכ"ו, מינה אותו להשגיח על הכשרת העופות שנעשו ע"י בני המשפחה, ובאמצע ההכשרה הוכיח אותו זקנו על ההשגחה שתהיה כדבעי, על אף שהעוסקים היו רק מבני המשפחה.

יז. הכינו לו תה מגזר. אולם אצל הרה"ק רבי יחיאל מקרילוביץ זצ"ל לא נהגו לשטוף הביצים (מפי האדמו"ר מטשרנוביל).

יח. ופעם אחת באחרון של פסח היה שם ילד שלקח מצה עם מים, ורמז לו שיפסיק ויוריד מהשולחן כי לא היו לו כלים מיוחדים לאש"פ, והשגיח על כך מאוד.

יט. וסיפר ר' דוד שכטר: בפסח שנת תרצ"ז קרא לי הרבי בחוהמ"פ ללכת עמו לאיזה מקום, כשהמתין בתחנת הרכבת לא חפץ להיכנס לפני הבנין מפני תערובות שהיה שם, והמתין בחוץ על אף שהיה קר מאוד, וביקשתיו שילבש את הכפפות, ולא הסכים, ואמר שבפסח אינו רוצה ללבשם. ובקשתיו שיכניס ידיו לכיסי המעיל, ואמר, שאינו יודע מה יש שם.